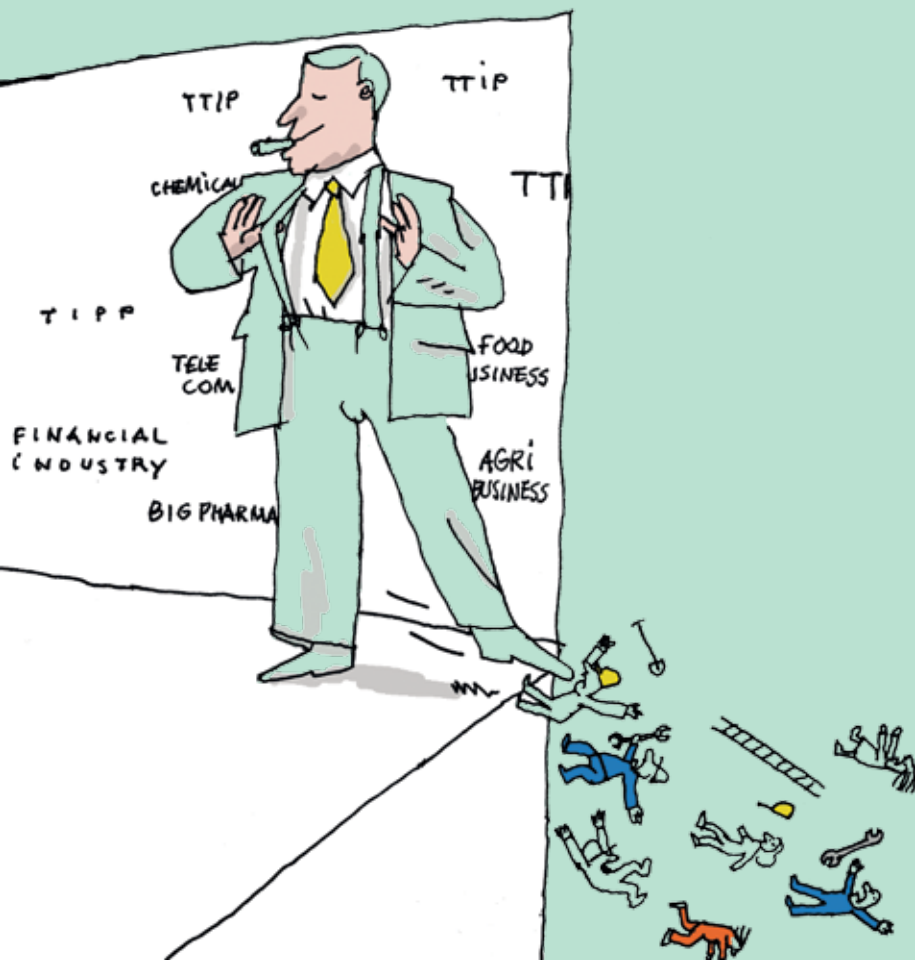

CLAIM 2.

TTIP ZORGT VOOR MEER BANEN

Feit of fabel?

“Zo'n handelsakkoord zorgt ervoor dat je veel makkelijker met elkaar handel kan drijven, investeringen over en weer kunt doen. En dat leidt simpelweg tot meer banen.”¹
- Mark Rutte, minister-president

De logica achter TTIP is dat meer handel zorgt voor meer banen. Ervaringen uit het verleden met vrijhandelsverdragen, zoals NAFTA (het handelsverdrag tussen Mexico, de VS en Canada), leren ons grote vraagtekens te zetten bij deze bewering. Want meer handel en export kan ook leiden tot verlies van banen en een verslechtering van arbeidsomstandigheden.

Volgens Europees handelscommissaris Cecilia Malmström is het heel simpel: “Meer open markten zorgen voor nieuwe exportkansen en dat schept werkgelegenheid. Vijf miljoen mensen in de EU hebben een baan dankzij onze export naar de VS. We willen graag meer van dat soort banen en TTIP geeft daarvoor een impuls”.² De Europese Commissie

presenteert TTIP dan ook als een grote banenmotor die zal zorgen voor 2,2 miljoen nieuwe banen wereldwijd.³ Honderdduizenden in Europa en één miljoen in de VS. Voor Nederland is de voorspelling dat TTIP op termijn 29.535 banen zal opleveren.⁴

Maar levert TTIP wel meer banen op?

De Europese Commissie zegt dat als we kijken naar omzet en werkgelegenheid elk miljard aan handel in de EU goed is voor ongeveer 15.000 banen. Dan is de rekensom: TTIP levert in de prognoses € x miljard extra op aan exporten, en dus neemt het aantal banen in de EU dan met ‘idem’ zoveel miljoen toe.⁵

Het CEPR bracht voor de Europese Commissie de verwachte kosten en baten van TTIP in kaart. Zij gaat er voor het gemak van uit dat extra winsten van bedrijven besteed worden aan het aannemen van nieuw personeel. De Europese vakbonds-koepel ETUC heeft felle kritiek op deze aanname. Want waarom wordt er blind van uitgegaan dat dit geld gaat naar het creëren van nieuwe banen in plaats van winstuitkeringen voor aandeelhouders?

Die kritiek wordt verder onderbouwd door een onderzoek van econoom Jeronim Capaldo die is verbonden aan de gerenommeerde TUFTS University.⁶ Capaldo baseert zich op dezelfde cijfers als de rapporten van de EC, maar hij komt tot radicaal andere conclusies: TTIP zou geen banen opleveren, maar 600.000 arbeidsplaatsen kosten. En in Noord-Europa zouden werknemers er, vanwege ontslag en de neerwaartse druk op lonen, gemiddeld € 4.800 op achteruit gaan. De uitkomsten van Capaldo komen overeen met ervaringen van vergelijkbare handelsverdragen uit het verleden (zie box).

Zelfs het CEPR moet toegeven dat zeker op de korte termijn de werkloosheid zal toenemen. Door het TTIP-verdrag zullen sommige sectoren mensen ontslaan en andere sectoren juist mensen aannemen (en het kost natuurlijk tijd – en geld – om een nieuwe baan te vinden.) Het

CEPR schat dat door TTIP in Europa 6 op de 1.000 werknemers – of tussen de 430.000 en 1,1 miljoen mensen werkloos zullen raken, in ieder geval tijdelijk.^{7,8} Vooral oudere en laagopgeleide werknemers lopen het risico om langdurig werkloos te raken. Het is immers lastig om zo maar even te wisselen van vakgebied.

Snelweg naar slechtere arbeidsomstandigheden

De vakcentrale FNV betitelt TTIP als een 'snelweg naar slechtere arbeidsomstandigheden in Europa'.⁹ Belangrijke beschermende binnenlandse wet- en regelgeving wordt in TTIP vooral beschouwd als een hindernis die moet worden geëlimineerd. Deze logica dreigt de fundamentele rechten van werknemers aan te tasten.¹⁰ De Europese vakbeweging ETUC waarschuwt dan ook dat de VS de internationale arbeidsstandaarden van de International Labour Organisation (ILO) niet erkent en dat het regelmatig fundamentele arbeidsrechten schendt.¹¹ Ook in Europa zet het bedrijfsleven de politiek onder druk om arbeid te flexibiliseren en het ontslagrecht te versoepelen.¹² Om concurrerend te blijven met de VS, waar het minimumloon en de arbeidsstandaarden lager liggen, zou zo een race to the bottom ontstaan, een neerwaartse spiraal richting de laagste standaard.

Handelsverdragen leiden tot toenemende ongelijkheid

Europese en Amerikaanse vakbonden wijzen verder op de ervaringen met NAFTA, dat net als TTIP was gericht op liberalisering en deregulering van handel en investeringen. Dit soort verdragen kent sterke en afdwingbare rechten voor internationaal opererende bedrijven en investeerders. Maar arbeidsrechten worden op geen enkele manier bindend vastgelegd.¹³

Daarom zien we dat onder NAFTA de handel toenam, de bedrijfswinsten enorm stegen, maar dat de lonen omlaag gingen in alle bij het verdrag betrokken landen. Werknemers zien hier dus niets van terug: de ongelijkheid is in de VS, Canada en Mexico toegenomen en ook de niveaus van sociale bescherming zijn daar gedaald.¹⁴ De Amerikaanse bonden stellen dat vrijhandelsverdragen het moeilijk, en soms zelfs onmogelijk, maken om sociaal beleid op te stellen dat gericht is op een eerlijker verdeling van de welvaart.¹⁵ Zij waarschuwen op basis van de ervaringen met NAFTA ook voor verplaatsing van (Amerikaanse) werkgelegenheid naar die Europese lidstaten waar arbeidsbescherming en lonen lager liggen dan in de rest van de EU, zoals in Polen, Roemenië, Bulgarije en Slowakije.¹⁶

VOORSPELLINGEN OVER BANENGROEI ALS GEVOLG VAN VRIJHANDELSVERDRAGEN ZWAAR OVERTROKKEN

Bij het in 2013 afgesloten vrijhandelsverdrag tussen Zuid-Korea en de VS (KORUS) en het NAFTA-verdrag uit 1994 tussen Canada, de VS en Mexico bleef de voorspelde banengroei uit. Zo heeft het KORUS-verdrag geen 70.000 nieuwe banen opgeleverd, maar 40.000 arbeidsplekken gekost.¹⁷ En in plaats van dat er onder NAFTA 200.000 nieuwe banen bij kwamen,¹⁸ moest er een speciaal fonds worden opgericht om de miljoenen (dankzij het verdrag) ontslagen werknemers op te vangen.¹⁹ Volgens het Economic Policy Institute heeft het handelstekort met Mexico gezorgd voor het verlies van 682.900 banen in de VS. In Mexico raakten 1,1 miljoen boeren hun land kwijt en daalden de lonen met tot 16 procent.²⁰

TTIP zal zeker niet de pijnloze stimulans voor economische groei en welvaartsstijging betekenen die voorstanders ons graag beloven.²¹ Vrijhandelsverdragen zijn misschien goed voor de bedrijfswinsten, maar slecht nieuws voor werknemers en het aantal banen.

- 1 Rutte, M. Uitspraak gedaan in de uitzending van Nieuwsuur, 25 april 2014, 33:36. http://www.npo.nl/nieuwsuur/25-04-2014/NPS_1241402
- 2 Malmström, C. 'National Parliaments: Vital for Trade and TTIP', Riga – COSAC 53ste plenaire sessie, 1 juni 2015. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/june/tradoc_153508.pdf
- 3 European Commission, The EU's bilateral trade and investment agreements, where are we? 1 Augustus 2013. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-734_en.pdf
- 4 Bertelsmann Stiftung (2013). TTIP Who benefits from a free trade deal? p. 41. <http://www.bfna.org/sites/default/files/TTIP-GED%20study%2017June%202013.pdf>
- 5 European Commission, Transatlantic Trade and Investment Partnership: The Economic Analysis Explained, September 2013. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/september/tradoc_151787.pdf
- 6 Capaldo, J. The Trans-Atlantic Trade and Investment Partnership: European Disintegration, Unemployment and instability, Tufts University, GDAE Working Paper, October 2014. <http://ase.tufts.edu/gdae/Pubs/wp/14-03CapaldoTTIP.pdf>
- 7 CEPR (2013). Reducing Transatlantic barriers to trade and Investment – An economic assessment, p.77. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf
- 8 ÖFSE (2014). Assessing the Claimed Benefits of the Transatlantic Trade and Investment Partnership, p. 17. http://guengl.eu/uploads/plenary-focus-pdf/ASSESS_TTIP.pdf
- 9 FNV (2015). TTIP: de snelweg naar slechtere arbeidsomstandigheden in Europa? https://www.fnv.nl/site/nieuws/webassistent/l.vermeulen/meer_beroeepsziekten_door_handelsverdrag_ttip/ttip_de_snelweg_naar_slechtere_arbeidsomstandigheden_in_europa.pdf
- 10 Idem.
- 11 Kirton-Darling, J. TTIP and labour rights – chance or risk? Lezing, gehouden op S&D Conference in Brussel, 16 oktober 2013. <http://www.etuc.org/speeches/sd-conference-panel-ii-ttip-and-labour-rights-chance-or-risk>
- 12 ETUI (2014). Benchmarking Working Europe 2014, p. 69-70. <http://www.etui.org/content/download/13827/113937/file/14+BENCHMARKING+2014+A4+Web+version.pdf>

- 13 De Oostenrijkse Arbeiterkammer doet in haar TTIP position paper concrete aanbevelingen hoe arbeidsnormen in handelsovereenkomsten veel beter geborgd zouden moeten en kunnen worden. http://www.akeuropa.eu/en/publication-full.html?doc_id=284&vID=43
- 14 AFL-CIO (2014). NAFTA, 20 March 2014. http://www.aflcio.org/content/download/121921/3393031/March2014_NAFTA20_nb.pdf
- 15 Idem
- 16 AFL-CIO webpagina over het U.S.-EU Free Trade Agreement (TTIP). <http://www.aflcio.org/Issues/Trade/U.S.-EU-Free-Trade-Agreement-TTIP>
- 17 Scott R.E, 'No Jobs from Trade Pacts. The Trans-Pacific Partnership could be much worse than the overhyped Korea Deal.' 18 July 2013. <http://www.epi.org/publication/trade-pacts-korus-trans-pacific-partnership/>
- 18 Clinton, Bill. "NAFTA Will Create 200,000 American Jobs in Two Years." Philadelphia Inquirer. 19 September 1993. http://articles.philly.com/1993-09-19/news/25987801_1_global-trade-nafta-american-jobs
- 19 OECD (2012). Effects on NAFTA on US Employment and Policy Responses, p. 35. http://www.oecd-ilibrary.org/trade/effects-of-nafta-on-us-employment-and-policy-responses_5k9ffbqivkor-en
- 20 Public Citizen – NAFTA's Legacy for Mexico: Economic Displacement, lower wages for most, increased immigration p. 1-2. <https://www.citizen.org/documents/ImpactsonMexicoMemoOnePager.pdf>
- 21 Bloomberg gebruikte de term 'pijnloze stimulans' in de kop van een artikel over TTIP in 2012. <http://econguides.com/blog/2012/6/20/eu-us-free-trade-deal-offers-painless-stimulus-for-both-bloo.html>

Dit is hoofdstuk 2 uit de publicatie 'Feiten & Fabels: 10 claims over TTIP' van PAJ, SOMO en TNI. De volledige publicatie is online te vinden op www.authentiekejournalistiek.org, www.somo.nl of www.tni.org en www.stopttip.nl/feitenfabels

Colofon

Titel Feiten en Fabels: 10 claims over TTIP

Uitgegeven door Platform Authentieke Journalistiek (PAJ), Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO), Transnational Institute (TNI)

Auteurs Bas van Beek, Sophia Beunder, Roeline Knottnerus, Jilles Mast, Roos van Os en Hilde van der Pas

Eindredactie Noor Backers

Vormgeving Karen Paalman, www.getlos.nl

Illustraties Milo Rottinghuis, www.milo.nu

ISBN 978-94-6207-065-3

September 2015

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt met financiële steun van de Europese Commissie (d.m.v. het project: "Making EU investment work for sustainable development"), het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Sigrid Rausing Fonds. De auteurs zijn exclusief verantwoordelijk voor de inhoud van de publicatie en de wijze waarop deze gebruikt wordt.